

NORGES HØYESTERETT

Den 14. juni 2011 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Stabel, Møse og Bull i

HR-2011-01195-U, (sak nr. 2011/861), sivil sak, anke over kjennelse:

Advokat Steinar Winther Christensen

avsagt slik

K J E N N E L S E:

- (1) Saken gjelder spørsmål om fastsetting av salær i sak med fri sakførsel.
- (2) Advokat Steinar Winther Christensen søkte 12. august 2010 om betinget fri sakførsel på vegne av sin klient A i sak mot staten v/Pasientskadenemnda. I søknaden ble det opplyst at A var innvilget rettshjelpsforsikring i If Skadeforsikring som dekket inntil 80 000 kroner. Søknaden om fri sakførsel var derfor begrenset til å gjelde de utgifter som måtte overstige forsikringssummen, samt As egenandel under forsikringen.
- (3) Fri sakførsel ble innvilget ved Oslo tingretts brev 2. september 2010.
- (4) Ved Oslo tingretts kjennelse av 19. november 2010 ble saken mellom A og staten v/Pasientskadenemnda hevet som forlikt.
- (5) Advokat Winther Christensen sendte 10. desember 2010 arbeidsoppgave til Oslo tingrett. Det ble krevet salær for 10,5 timers arbeid, samt dekning av As egenandel under forsikringen på 19 200 kroner. Arbeidet på 10,5 timer kom i tillegg til 32 timers arbeid som allerede var dekket av rettshjelpsforsikringen. Timeprisen for arbeidet dekket av rettshjelpsforsikringen var 2 500 kroner inkludert merverdiavgift. Ved brev 3. januar 2011 varslet Oslo tingrett om at retten vurderte å avslå eller redusere salærkravet. Det ble opplyst at retten vurderte det slik at den offentlige salærsats måtte benyttes for hele saken, og at rettshjelpsforsikringen i så fall ville dekke all bistand i saken.
- (6) Ved Oslo tingretts beslutning 18. januar 2011 ble advokat Winther Christensens salærkrav avslått.
- (7) Advokat Winther Christensen anket saken inn for Borgarting lagmannsrett, som 28. april 2011 avsa kjennelse med slik slutning:

”Anken forkastes.”

- (8) Lagmannsrettens kjennelse var avsagt under dissens.
- (9) *Advokat Winther Christensen* har i rett tid påanket lagmannsrettens kjennelse, og har i korte trekk anført:
- (10) Lagmannsretten har tolket rettshjelpsloven § 5 annet ledd feil. Verken lovens ordlyd, forarbeidene eller Justisdepartementets rundskriv til rettshjelpsloven støtter den forståelse av bestemmelsen som flertallet i lagmannsretten har lagt til grunn. Lagmannsrettens fortolkning griper inn i et privatrettslig forhold. Det salærkrav som er benyttet overfor forsikringsselskapet, er utelukkende en sak mellom partene og forsikringsselskapet. Det anføres at rettshjelpsloven § 5 annet ledd må forstås slik at den offentlige salærsats kun kommer til anvendelse for den del av arbeidet som kreves dekket av det offentlige. En slik forståelse er lagt til grunn i Frostating lagmannsretts kjennelse 1. november 2010 (LF-2010-160113).
- (11) For egenandelen under rettshjelforsikringen anføres det at lagmannsrettens mindretall har beregnet denne feil. Det som skal dekkes av det offentlige, er differansen mellom egenandelen som faktisk er betalt under forsikringen, og egenandelen som ville ha påløpt i henhold til rettshjelpsloven.
- (12) Advokat Winther Christensen har nedlagt slik påstand:
- ”1. Advokat Steinar Winther Christensen tilkjennes salær og egenandel via ordningen med innvilget fri sakførsel for tingretten med kr. 21.981,- med tillegg av renter.**
- 2. Det offentlige tilpliktes å dekke sakskostnader til advokat Steinar Winther Christensen med kr. 7.500,- med tillegg av rettens gebyrer for lagmannsretten og Høyesterett.”**
- (13) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav b og c.
- (14) Spørsmålet saken reiser er om en bevilling til delvis fri sakførsel for den del av advokatutgifter som overstiger det som dekkes av søkerens rettshjelforsikring, krever at de totale advokatutgiftene beregnes etter den offentlige salærsats.
- (15) Rettshjelpsloven § 5 har følgende ordlyd:
- ”Fri rettshjelp omfatter ikke bistand som dekkes av andre ordninger eller som kan erstattes på annen måte, herunder gjennom:**
- ... private forsikringer som omfatter rettshjelp ....**
- Utgifter utover det som kan dekkes eller erstattes av andre ordninger, kan søkes dekket etter denne lov.”**
- (16) Bestemmelsen innebærer en presisering av lovens subsidiære karakter, og kom inn ved endringsloven til rettshjelpsloven 15. april 2005 nr. 17. Etter den tidligere § 4 annet ledd var det i utgangspunktet ikke anledning til å gi fri rettshjelp der søkerens utgifter delvis var dekket av rettshjelforsikring.
- (17) I lovens forarbeider, Ot.prp. nr. 91 (2003-2004), uttales det på side 53:

”Samtidig som utkastet fremhever rettshjelpslovens subsidiaire karakter, foreslås det en ny bestemmelse i utkastets § 5 annet ledd som presiserer at hvor andre ordninger bare delvis dekker søkerens rettshjelpsutgifter, kan de overskytende utgiftene søkes dekket etter rettshjelpslovens ordinære regler. Det samme vil gjelde eventuelle egenandeler...”

- (18) Lagmannsrettens flertall har, blant annet med henvisning til uttalelser i Justisdepartementets rundskriv G-2005-12, kommet til at den mest naturlige forståelsen av bestemmelsen er at krav på dekningen etter ordningen med fri rettshjelp først foreligger dersom salær beregnet etter salærforskriften overstiger det som utbetales etter rettshjelpsforsikringen, etter fradrag for egenandel. Flertallet uttaler blant annet:

”Ordlyden innebærer at det som kan kreves dekket som fri rettshjelp, er ”utgifter” utover det som kan dekkes på annen måte. Det må således foretas en beregning av utgiftenes størrelse. Etter flertallets syn er den mest naturlige forståelsen at denne beregningen må skje etter de beregningsreglene som gjelder for fri rettshjelp, dvs. etter reglene om salærberegning i salærforskriften. Det innebærer at krav på dekning etter ordningen med fri rettshjelp først foreligger dersom salær beregnet etter salærforskriften overstiger det beløpet som utbetales under rettshjelpsforsikringen. I denne sammenheng må det tas hensyn til eventuell egenandel, slik at det er utbetalt forsikringsbeløp etter fradraget for egenandel som legges til grunn ved beregningen.”

- (19) Etter utvalgets oppfatning følger det av loven og forarbeidene at det som kan søkes dekket gjennom den offentlige rettshjelpsordningen, er de utgifter som overstiger det som er utbetalt eller kan kreves dekket gjennom den private forsikringsordningen. En naturlig forståelse av dette, er at den offentlige salærsats bare får anvendelse på den del av utgiftene som omfattes av bevillingen, og som altså overstiger forsikringsdekningen.
- (20) Utvalget kan heller ikke se at noen annen løsning skulle være forutsatt i Justisdepartementets rundskriv G-2005-12. Det uttales der i punkt 2.2.3:

”Utgifter utover det som dekkes av rettshjelpsforsikringen kan søkes dekket etter rettshjelpsloven, jf. § 5 annet ledd. I slike tilfeller vil utbetalingen fra forsikringsselskapet komme til fradrag i advokatens salærregning slik at det er det overskytende beløp som kan søkes dekket etter rettshjelpsloven.

Advokaten må i disse sakene som i andre rettshjelpssaker fakturere etter den offentlige salærsats. Dette gjelder både hvor det søkes om fri rettshjelp i forkant og hvor det søkes om etterbevilling. I sistnevnte tilfelle må advokaten opplyse hvor mange timer som søkes dekket som fri rettshjelp.”

- (21) Forutsetningen for uttalelsen er at det som kan søkes dekket etter rettshjelpsloven, er ”det overskytende beløp”. At det som søkes dekket må skje etter den offentlige salærsats, kan forstås som en presisering av at lovens § 3 første ledd om godtgjøring for bistand også omfatter de utgifter som kan søkes dekket etter § 5 annet ledd.
- (22) Lagmannsrettens kjennelse bygger derfor på uriktig lovtolkning. Advokat Winther Christensen har krevet at ankeutvalget treffer ny realitetsavgjørelse i saken, jf. tvisteloven § 30-3, jf. § 29-23 fjerde ledd. Ved en slik avgjørelse må utvalget også ta standpunkt til beregningen av egenandelen. Dette er et spørsmål bare lagmannsrettens mindretall har vurdert. Utvalget finner at dette spørsmålet bør vurderes av lagmannsretten. Dens kjennelse må derfor oppheves, jf. tvisteloven § 29-23 tredje ledd.
- (23) Advokat Winther Christensen har krevet dekning for sakskostnader av det offentlige, jf. rettshjelpsloven § 27 femte ledd og forvaltningsloven § 36. Spørsmålet om sakskostnader bør utstå til det er truffet realitetsavgjørelse i saken, jf. forvaltningsloven § 36.

(24) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Lagmannsrettens kjennelse oppheves. Spørsmålet om sakskostnader utstår.

Erik Møse
(sign.)

Ingse Stabel
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: